

UZASADNIENIE

Powódki – M. S. (1) i H. W. wniosły pozew przeciwko M. Z. (1) o zapłatę, w którym domagały się zasądzenia na rzecz każdej z powódek kwot po 75.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a ponadto zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu powódki podały, że przysługuje im roszczenie wobec pozwanej o zapłatę zachowku po G. C. i J. C. (1). Powódki i pozwana są spadkobierczyniami J. i G. C., przed śmiercią spadkodawcy zawarli z pozwaną umowę darowizny, na podstawie której przenieśli na M. Z. (1) prawo własności nieruchomości rolnej o powierzchni 26,15 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...). Według szacunku powódek wartość nieruchomości według stanu na dzień wytoczenia powództwa to 711.954 zł, a wartość zachowku po J. C. (1) stanowi kwota 118.659 zł. Powódki oświadczyły, że ograniczają swoje roszczenie wobec pozwanej do kwot po 75.000 zł na rzecz każdej z powódek. Pozwana została wezwana do zapłaty zachowku, w odpowiedzi na wezwanie do M. Z. (1) zaproponowała przeniesienie na powódki prawa własności wydzielonych nieruchomości o powierzchni po 3 ha każda, bądź jednej o powierzchni 6 ha.

Zarządzeniem z 12 września 2016 roku sprawa z powództwa H. W. przeciwko M. Z. (1) o zapłatę została wyłączona do odrębnego rozpoznania wobec braku właściwości sądu dla wszystkich wspólnie dochodzonych roszczeń współuczestniczek jednym pozwem.

Powództwo H. W. przeciwko M. Z. (1) o zapłatę zostało wpisane do rep. C pod numerem 618/16.

Postanowieniem z dnia 16 listopada 2016 roku zarządzono połączenie sprawy I C 618/16 ze sprawą z powództwa M. S. (1) przeciwko M. Z. (1) o zapłatę w celu ich wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

W odpowiedzi na pozew pozwana M. Z. (1) podała, że uznaje roszczenie powódek o zapłatę zachowku po J. C. (1) co do zasady, jednakże kwestionuje wysokość dochodzonego roszczenia. W uzasadnieniu pozwu pozwana podniosła, że poniosła koszty pogrzebu spadkodawczyni J. C. (1) w wysokości 9.829,66 zł, a przeniesienie własności nieruchomości na pozwaną przez spadkodawców nastąpiło z jednoczesnym obciążeniem nieruchomości dożywotnią służebnością mieszkania i korzystania z całej nieruchomości. Pozwana wniosła o uwzględnienie długu spadkowego oraz obciążenia nieruchomości przy ustaleniu wysokości zachowku. Zdaniem pozwanej wartość połowy przedmiotu darowizny nie przewyższa kwoty 243.000 zł, ponadto pozwana podała że w 2006 roku sprzedała 6.05,47 ha gruntów rolnych za cenę 92.636,91 zł, a w 2014 roku zabudowania mieszkalno-gospodarcze wraz z wydzieloną działką za 54.000 zł. Ostatecznie pozwana oświadczyła, że uznaje co do zasady roszczenie o zachówek po J. C. (1), natomiast w zakresie żądania zapłaty zachowku po G. C. podniosła zarzut przedawnienia roszczenia powódek albowiem spadkodawca zmarł w 1996 roku.

Na rozprawie w dniu 22 grudnia 2016 roku powódki odmówiły zawarcia ugody na warunkach zaproponowanych przez pozwaną, podały że podtrzymują żądanie zasądzenia od pozwanej kwoty pieniężnej. Pozwana oświadczyła, że uznaje za niesporną wysokość powództwa do kwoty 40.500 zł, w pozostałej części podtrzymała dotychczasowe stanowisko.

Na rozprawie w dniu 8 lutego 2018 roku strony podtrzymały dotychczas zgłoszone żądania oraz wyrażone stanowiska. Powódki oświadczyły, że precyzują uzasadnienie pozwu poprzez wskazanie że dochodzone pozwem kwoty stanowią zachówek wyłącznie po J. C. (1), a pozew nie obejmuje żądania zapłaty zachowku po G. C..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Umową darowizny z 17 kwietnia 1991 roku G. i J. C. (1) przenieśli na M. Z. (1) prawo własności nieruchomości rolnej położonej w Nowej Silnej o powierzchni 26,15 ha, wpisanej do księgi wieczystej nr kw (...). Obdarowana ustanowiła na rzecz darczyńców dożywotnią i bezpłatną służebność osobistą mieszkania dotyczące jednego pokoju z prawem korzystania z kuchni, w.c. i innych części wspólnych budynku oraz z prawem poruszania się po całej nieruchomości. W dacie zawarcia umowy nieruchomość obejmowała grunty rolne o powierzchni 26,15 ha, w tym łąki, siedlisko z zabudowaniami: domem mieszkalnym, budynkiem gospodarczym, stodołą i garażem, a także las.

Dowód:

- umowa darowizny z 17.04.1991r. - k.14-15,
- przesłuchanie pozwanej M. Z. – k. 251v-252

G. C. zmarł 2 października 1996 roku.

Warunkową umową sprzedaży z 26 lipca 2006 roku M. Z. (1) sprzedała działkę o nr (...) powstałą na skutek podziału działki nr (...) za cenę 93.636,91 zł. Uzyskana cena została w całości wydatkowana na koszty remontu domu, wykonanie łazienki, pogłębienie studni, wykonanie szamba oraz bieżące potrzeby M. Z. (1) i J. C. (1).

Umową sprzedaży z dnia 10 stycznia 2014 roku M. Z. (1) przeniosła na M. i D. K. prawo własności zabudowanej działki (...) o powierzchni 0,3035 ha za cenę 54.000 zł. Uzyskana kwota została wydana na wynagrodzenie dla opiekunki, która zajmowała się J. C. (1) oraz niezbędne artykuły do pielęgnacji. Żadna część tej kwoty nie pozostała w posiadaniu M. Z..

Dowód:

- umowa sprzedaży z 26.07.2006r. - k. 97-100,
- umowa sprzedaży z 10.0.2014r. - k. 101-103,
- przesłuchanie M. Z. – k. 251v-252.

J. C. (1) zmarła w dniu 27 maja 2015 roku. Postanowieniem z 2 grudnia 2015 roku Sąd Rejonowy w Międzyrzeczu stwierdził, że spadek po J. C. (1) nabyły jej córki: H. W., M. Z. (1) i M. S. (1) w częściach po 1/3 każda. W skład spadku po J. C. (1) nie wchodziły żadne wartościowe rzeczy i prawa majątkowe.

okoliczności niesporne, a ponadto:

- postanowienie Sądu Rejonowego w Międzyrzeczu z 02.12.2015r. – k. 30 akt I Ns 548/15.

M. Z. (1) poniosła koszt pogrzebu J. C. (1) obejmujący: koszt ustanowienia nagrobka – 3.000 zł, koszt usługi pogrzebowej – 1700 zł, koszt przyjęcia 2100 zł, wpłatę za pogrzeb wyznaniowy – 200 zł, oraz organizacji pogrzebu przez Zakład (...) Sp. z o.o. w S. – 1.829,66 zł. M. Z. otrzymała zasiłek pogrzebowy po śmierci J. C. (1) w kwocie 4.000 zł. Pozostałą część wydatków pokryła z sumy uzyskanej ze sprzedaży działki nr (...).

Dowód:

- zeznania pozwanej M. Z. – k.251v-252,
- faktury i potwierdzenia wpłat – k. 87-92

Pismem z 10 marca 2016 roku M. S. (1) i H. W. wezwały M. Z. (1) do zapłaty zachowku po G. C. i J. C. (1).

W piśmie z 20 kwietnia 2016 roku M. Z. wyraziła wolę przeniesienia na M. S. (1) i H. W. prawa własności nieruchomości stanowiących lasy o powierzchni po 3 ha.

Dowód:

- pismo z 10.03.2016r. - k. 16-17,
- pismo z 20.04.2016r. - k. 18.

M. Z. oferowała sprzedaż nieruchomości w S. na portalu (...) za cenę 500.000 zł.

Dowód:

- przesłuchanie pozwanej M. Z. – k. 251v-252.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwa były zasadne.

Podstawą prawną powództw były art. 991 § 1 oraz art. 1000 § 1 k.c.

Zgodnie z art. 991 § 1 k.c. zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachowek). Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia (§ 2). W myśl art. 993 k.c. przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów zwykłych i poleceń, natomiast dolicza się do spadku, stosownie do przepisów kolejnych, darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę.

W myśl art. 1000 § 1 k.c. jeżeli uprawniony nie może otrzymać należnego mu zachowku od spadkobiercy lub osoby, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, może on żądać od osoby, która otrzymała od spadkodawcy darowiznę doliczoną do spadku, sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku. Jednakże obdarowany jest obowiązany do zapłaty powyższej sumy tylko w granicach wzbogacenia będącego skutkiem darowizny. Jeżeli obdarowany sam jest uprawniony do zachowku, ponosi on odpowiedzialność względem innych uprawnionych do zachowku tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej jego własny zachowek (§ 2).

Niespornymi okolicznościami sprawy było to, że powódki i pozwana są spadkobierczyniami J. C. (1) w udziałach po 1/3 części, a także brak aktywów wchodzących w skład spadku po spadkodawczyni. Pozwana uznała co do zasady roszczenie powódek o zapłatę tytułem zachowku po J. C. (1), kwestionowała jednak wysokość powództwa, uzasadniając to twierdzeniami o zawyżonej wycenie nieruchomości darowanej pozwanej przez spadkodawczynię, brakiem uwzględnienia obciążenia nieruchomości służebnością mieszkania oraz poniesionymi przez pozwaną kosztami pogrzebu spadkodawczyni.

Powódki z kolei nie kwestionowały kosztów pogrzebu poniesionych przez pozwaną po śmierci J. C. (1), wnosiły jednakże o uwzględnienie że pozwana otrzymała zasiłek pogrzebowy w kwocie 4000 zł, który został spożytkowany na pokrycie części kosztów pogrzebu J. C. (1). Powódki kwestionowały wartość służebności mieszkania obciążającej nieruchomość ustanowionej przez darczyńców oraz podnosiły, że należy uwzględnić z tego przedmiotu darowizny ułamek odpowiadający udziałowi J. C. (1) w spadku po G. C., a nie tylko 1/2 część której współwłaścicielką po śmierci męża była J. C..

Stan faktyczny sprawy Sąd ustalił na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego. Strony nie kwestionowały autentyczności, prawdziwości i mocy dowodowej dokumentów przedstawionych w toku procesu, obejmujących akty notarialne umów sprzedaży i darowizny nieruchomości, faktury i pokwitowania kosztów poniesionych przez pozwaną w związku z pogrzebem J. C. (1), a Sąd nie miał podstaw aby odmówić tym dowodom wartości i wiarygodności z urzędu. W ocenie Sądu pełną moc dowodowa należy przyznać również dowodowi z przesłuchania pozwanej, która zeznawała w sposób, jasny, logiczny i szczerzy. Wartość przedmiotu darowizny pomiędzy J. i G. C. a pozwaną M. Z. (1) oraz służebności osobistej obciążającej nieruchomość Sąd przyjął na podstawie opinii biegłego rzeczoznawcy M. S. (2) uznając ją za jasną, spójną, rzetelną, należyście uzasadnioną i nie wymagającą uzupełnienia. Biegły przedstawił w opinii metodykę i przyjęty sposób ustalenia wartości nieruchomości, ustalił wystarczającą ilość

transakcji nieruchomościami podobnymi oraz należycie uzasadnił wybór tych transakcji, które służyły do ustalenia wartości szacowanej nieruchomości. Podniesione przez pozwaną zastrzeżenia do treści opinii zostały w sposób wnikliwy i wyczerpujący wyjaśnione przez biegłego i nie doprowadziły do ujawnienia błędów, nieścisłości czy braków w opinii.

Sposób ustalania wysokości kwoty pieniężnej stanowiącej zachówek wymaga uwzględnienia udziału w spadku po spadkodawcy oraz wartości tzw. substratu spadku (art. 993 k.c.). Zgodnie z art. 993 k.c. przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów zwykłych i poleceń, natomiast dolicza się do spadku, stosownie do przepisów k.c. darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę. Substrat spadku służący do ustalenia wysokości potencjalnego zachowku stanowi czysta wartość spadku (czyli wartość aktywów po odjęciu wartości długów), do której należy dodać wartość wszystkich darowizn dokonanych przez spadkodawcę za życia.

W okolicznościach sprawy nie budziły wątpliwości udziały powódek w spadku po J. wskaźnik C. (po 1/3), ustalone w postanowieniu Sądu Rejonowego w Międzyzrzeczu z dnia 2 grudnia 2015 roku w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po spadkodawczyni oraz wskaźnik 1/2, który należało zgodnie z art. 991 § 1 k.c. zastosować przy ustalaniu zachowku.

Wartość substratu zachowku Sąd ustalił jako różnicę wartości darowizny uczynionej przez spadkodawczynię i długów spadkowych pokrytych przez pozwaną M. Z. (1).

W operacie szacunkowym biegłego M. S. wskazane zostały 2 warianty ustalenia wartości szacunkowej tej nieruchomości według stanu nieruchomości w dacie zawarcia umowy darowizny. Biegły zróżnicował wartość gruntów rolnych podając pierwotnie kwotę 253.10 zł, następnie w pisemnym wyjaśnieniu dokonał ponownego oszacowania tych gruntów z uwzględnieniem stanowiska pozwanej na kwotę 248.100 zł. Pozwana zarzuciła biegłemu przeszacowanie wartości gruntów rolnych o powierzchni 14,14 ha, niewystarczające uwzględnienie niskiej jakości gruntów rolnych, położenia oraz stopnia użyteczności gospodarczej i wniosła o ponowną wycenę nieruchomości z uwzględnieniem wartości łąk i nieużytków. Biegły dokonał ponownego oszacowania zgodnie z sugestiami pełnomocnika pozwanej co do odrębnego ustalenia wartości użytków zielonych i nieużytków, zgodnie z którą wartość gruntów rolnych wynosi 248.100 zł. Nie negując poprawności działań biegłego, zdaniem Sądu należy przyjąć jednak pierwotnie ustaloną wartość gruntów rolnych (253.100 zł), a to z powodów wyraźnie wskazanych w treści pisemnych wyjaśnień biegłego. Operat szacunkowy biegłego zawiera ustalenie najbardziej prawdopodobnej wartości nieruchomości możliwej do uzyskania na wolnym rynku, a jej ustaleniu służy wyodrębnienie nieruchomości podobnych do nieruchomości szacowanej. Zgodnie z art. 153 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami podejście porównawcze polega na określeniu wartości nieruchomości przy założeniu, że wartość ta odpowiada cenom, jakie uzyskano za nieruchomości podobne, które były przedmiotem obrotu rynkowego. Ceny te koryguje się ze względu na cechy różniące nieruchomości podobne od nieruchomości wycenianej oraz uwzględnia się zmiany poziomu cen wskutek upływu czasu. Podejście porównawcze stosuje się, jeżeli są znane ceny i cechy nieruchomości podobnych do nieruchomości wycenianej. Wyboru właściwego podejścia oraz metody i techniki szacowania nieruchomości dokonuje rzeczoznawca majątkowy, uwzględniając w szczególności cel wyceny, rodzaj i położenie nieruchomości, przeznaczenie w planie miejscowym, stan nieruchomości oraz dostępne dane o cenach, dochodach i cechach nieruchomości podobnych (art. 154 ust. 1).

Proponowany przez pełnomocnika pozwanej sposób oszacowania gruntów rolnych nie jest celowy, ani uzasadniony albowiem biegły uwzględnił w operacie klasę szacowanych użytków i przyjął na tej podstawie bazę nieruchomości podobnych, a ponadto stwierdził, że przy tak niskich klasach gruntów jak wyceniane, nie są zauważalne różnice w poziomie uzyskiwanych cen. Cytowane przez pełnomocnika pozwanej szacunkowe wyliczenia co do rzeczywistej wartości gruntów szacowanych przez biegłego nie mają żadnego poparcia w przeprowadzonych transakcjach na wolnym rynku, opierają się na nieweryfikowalnych twierdzeniach co do istniejących prawideł w obrocie nieruchomościami. Zdaniem Sądu, pierwotna wycena nieruchomości jako rzeczowa, uzasadniona i sporządzona zgodnie z kryteriami wynikającymi z ustawy o gospodarce nieruchomościami i rozporządzenia z dnia 21 września

2004r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego stanowi wiarygodną i miarodajną podstawę do przyjęcia wartości przedmiotu darowizny według cen aktualnych.

Podobnie Sąd przyjął na podstawie pierwotnej opinii wartość lasów albowiem odpowiada on stanowi nieruchomości i rynku. Biegły uwzględnił specyfikę transakcji mających za przedmiot tego typu nieruchomości i zróżnicowanie lasów występujących w obrocie pod względem gatunkowym i taksacyjnym, a także brak parametrów lasów w aktach notarialnych. Jako sumę wartości lasu biegły przyjął sumę wartości gruntu i wartości drzewostanu i taką wartość Sąd przyjmuje jako miarodajną i wiarygodną. Sąd przyjął wartość lasu przy uwzględnieniu ustalonej przez biegłego w opinii ceny detalicznej drewna tartacznego II kategorii na poziomie 362,27 zł/m kw. albowiem nie ma podstaw aby przyjmować wartość drewna ustalaną dla dużych odbiorców drewna, skoro pozwana nie prowadzi działalności polegającej na sprzedaży takiego drewna i nie podejmowała w przeszłości żadnych działań zmierzających do zaoferowania drewna tego typu odbiorcom.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd ustalił, że wartość nieruchomości będącej przedmiotem umowy darowizny zawartej w dniu 17 kwietnia 1991 roku pomiędzy J. i G. C. a M. Z. (1) wynosi według cen aktualnych 673.000 zł, przy czym wartość obciążającej nieruchomości służebności osobistej mieszkania to kwota 30.000 zł. Wartość nieruchomości z uwzględnieniem obciążenia to 643.000 zł, a udział spadkodawczyni w przedmiocie darowizny wynosił 1/2. Co prawda spadkodawcy jako współwłaściciele na prawach małżeńskiej wspólności majątkowej dysponowali prawem niepodzielnym do całości nieruchomości, jednak w okolicznościach sprawy i na potrzeby ustalenia substratu zachowku należy przyjąć 1/2 część tej wartości albowiem taki udział w prawie własności nieruchomości należałby do spadku po J. C. gdyby umowa darowizny nie została zawarta.

Ustalając substrat zachowku Sąd uwzględnił wartość długów spadkowych po J. C. (1), tj. kwotę 5.829,66 zł. Pozwana wykazała, że poniesione przez nią koszty pogrzebu obejmowały kwotę 9.829,66 zł, jednakże należy mieć na uwadze, że to pozwana otrzymała zasiłek pogrzebowy w kwocie 4.000 zł, którego celem i istotą jest przecież finansowanie kosztów pogrzebu. Kwota ta zatem pomniejsza wysokość długów spadkowych.

Substrat zachowku po J. C. (1) wynosi zatem 315.670,34 zł ($643.000 / 2 = 321.500 \text{ zł} - 5.829,66 \text{ zł} = 315.670,34 \text{ zł}$), a iloczyn tej wartości i ułamka 1/6 (art. 991 § k.c.) daje wysokość zachowku w kwocie 52.611,72 zł.

Sąd miał na uwadze, że zgodnie z art. 1000 § 2 k.c. pozwana jako sama uprawniona do zachowku ponosi odpowiedzialność do wysokości nadwyżki przekraczającej jej zachowek, a nadto obowiązana jest do zapłaty zachowku tylko w granicach wzbogacenia będącego skutkiem darowizny. Zważywszy na wartość nieruchomości ustaloną przez biegłego oraz wysokość zachowku, który w takiej samej wysokości przysługiwałby pozwanej, nie ulega wątpliwości że ustalone kwoty zachowku na rzecz powódek nie przewyższają wartości wzbogacenia jakie osiągnęła pozwana, nawet przy uwzględnieniu, że stan nieruchomości jest w chwili obecnej inny niż w dacie darowizny. Aktualnie powierzchnia nieruchomości należącej do pozwanej wynosi 19,7918 ha i przyjmując, że nieruchomość ta obejmuje 4,61 ha lasu, 13,6218 ha gruntów rolnych i 1,56 ha – łąki, aktualna wartość nieruchomości przewyższa sumę zachowków przysługujących stronom po J. C. (1). Pośrednio wskazuje na to także oferowana przez pozwaną cena sprzedaży nieruchomości na wolnym rynku w wysokości 500.000 zł.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd zasądził od pozwanej M. Z. (1) na rzecz powódki M. S. (1) kwotę 52.611,72 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty i oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Zważywszy na połączenie do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia również powództwa H. W. przeciwko M. Z., sąd zasądził od pozwanej na rzecz H. W. kwotę 52.611,72 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty i oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Pozwana wносиła o odroczenie spłaty zachowku na okres 1 roku z obciążeniem nieruchomości hipoteką przymusową, jednakże wniosek ten był niezasadny. Sama pozwana na etapie poprzedzającym proces miała świadomość tego, że roszczenie powódek jest zasadne, mało tego już w procesie wskazywała niesporną wysokość tego zachowku na poziomie zbliżonym do kwoty ostatecznie zasądzonej na rzecz powódek (40.500 zł). Jednocześnie pozwana знаła stanowisko powódek odmawiających przyjęcia w rozliczeniu własności nieruchomości. Pozwana winna zatem

poczynić starania w celu uzyskania środków pozwalających na pokrycie uzasadnionego roszczenia, a przynajmniej jego niespornej części. Pomimo tego, że pozwana nie uzyskuje wynagrodzenia za pracę, to dysponuje przecież wartościowym majątkiem, którego część może służyć do zaspokojenia roszczeń powódek. Nieskuteczność tego typu działań nie może powodować odroczenia spłaty zachowku, bowiem narażałoby to interes powódek na uszczerbek, a dodatkowo obarczałoby powódki skutkami bezczynności pozwanej. Mając to na uwadze, zdaniem Sądu nie istniała uzasadniona potrzeba odroczenia zapłaty zasądzonego świadczenia na rzecz powódek.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc i art. 99 kpc w zw. Z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. W sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. Z 2015r., poz. 1804) w brzmieniu obowiązującym w dniu wniesienia pozwu. Zgodnie z art. 98 § 1 kpc strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. W myśl § 3 do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Stosownie do art. 99 kpc stronom reprezentowanym przez radcę prawnego lub rzecznika patentowego oraz Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata. Zgodnie z art. 100 kpc w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

Każda z powódek wygrała proces w 70,1 %, zatem w takiej części poniesione przez powódki koszty procesu winna im pozwana zwrócić. Sąd przyjął, że powódkom przysługuje roszczenie o zwrot kosztów zastępstwa procesowego w łącznej wysokości 7200 zł, albowiem proces toczył się łącznie, okoliczności faktyczne spraw były tożsame, a pełnomocnik powódek poniósł taki sam nakład pracy przy udziale w rozpoznaniu każdego z powództw współuczestniczek formalnych. M. S. (1) poniosła koszty procesu w łącznej wysokości 5.117 zł (koszty zastępstwa procesowego 3.617 zł, opłata od pozwu 500 zł, zaliczka na koszty opinii biegłego 1.000 zł), H. W. poniosła koszty procesu w łącznej wysokości 4.817 zł (koszty zastępstwa procesowego 3.617 zł, opłata od pozwu 1.200 zł), podczas gdy pozwana poniosła koszty procesu w łącznej wysokości 8.217 zł (koszty zastępstwa procesowego 7.217 zł, zaliczka na koszty opinii biegłego 1.000 zł), które została podzielone i przyjęte do rozliczenia w stosunku do każdej z powódek w wysokości 4.108,50 zł ($8.217 / 2 = 4.108,50$ zł).

Koszty procesu poniesione przez M. S. (1) i M. Z. (1) (łącznie $5.117 + 4.108,50$ zł = 9.225,50 zł) winny zostać w 70,1 % pokryte przez pozwaną, zatem do kwoty 6.467,07 zł. Pozwana poniosła koszty procesu w wysokości 4.108,50 zł, zatem winna zapłacić powódce M. S. kwotę 2.358,57 zł tytułem zwrotu kosztów procesu ($6.467,07$ zł - $4.108,50$ zł = 2.358,57 zł).

Koszty procesu poniesione przez H. W. i M. Z. (1) (łącznie $4.817 + 4.108,50$ zł = 8.925,50 zł) winny zostać w 70,1 % pokryte przez pozwaną, zatem do kwoty 6.256,77 zł. Pozwana poniosła koszty procesu w wysokości 4.108,50 zł, zatem winna zapłacić powódce M. S. kwotę 2.148,27 zł tytułem zwrotu kosztów procesu ($6.256,77$ zł - $4.108,50$ zł = 2.148,27 zł).

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nieuiszczonymi kosztami sądowymi, obejmującymi koszt sporządzenia opinii przez biegłego M. S. w wysokości przewyższającej uiszczone zaliczki (2.522,13 zł) Sąd obciążył strony stosunkowo, tj. pozwaną w 70,1 %, powódki w 29,9 %, wobec czego od powódek Sąd zasądził na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Międzyrzeczu kwoty po 377,06 zł, kwoty zasądzone od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Międzyrzeczu obejmuje także stosunkową część nieuiszczonych przez powódki opłat od pozwów (70,1 % z kwoty 3.250 zł oraz 70,1 % z kwoty 2.550 zł), co stanowi łącznie kwotę 5.833,81 zł ($1787,55$ zł + (...)25 zł + $1.768,01$ zł = 5.833,81 zł).